

Wat "The Iceman" doet, bestaat niet

Kunstenaar Wim Hof houdt er een geheel eigen gewoonte op na; hij zit regelmatig vijf kwartier achtereen poedelnaakt in een bak met ijs. "The Iceman", zoals hij wordt genoemd, probeert zijn kouderecord steeds te verbeteren.

Twee Nijmeegse wetenschappers hebben recent de lichaamsreacties van The Iceman gemeten en kwamen tot de conclusie dat het medisch gesproken onmogelijk is wat Hof kan.

Hoogleraar fysiologie Maria Hopman: „Hof lijkt zijn autonome zenuwstelsel te kunnen beïnvloeden. Ook lijkt hij bewust zijn bloedvaten te kunnen openen en sluiten." Samen met de internist Mihai Netea doet

Hopman wetenschappelijk onderzoek naar wat er in het lichaam van The Iceman gebeurt.

De meetgegevens hebben uitgewezen dat de lichaamstemperatuur van The Iceman constant op 37 graden Celsius blijft, terwijl hij in het ijs zit. Ook blijft zijn hartslag laag en zijn bloeddruk normaal. Zijn metabolisme stijgt binnen enkele minuten nadat hij in het ijs is gezakt met 300 procent. „Hof kan kennelijk zijn kachel wel drie keer zo hoog opstoken. Hij rilt en bibbert ook niet, wat het lichaam normaal gesproken doet om warm te worden. We begrijpen niet hoe dat kan", aldus Hopman.

Netea en Hopman hopen uit te vinden hoe The Ice-

man de weerstand van zijn bloedvaten kan variëren, wat gewoonlijk geen bestuurbaar mechanisme is. Een groep van tien mensen gaat onder leiding van Hof proberen om op dezelfde manier hun lichaam te beïnvloeden. Hof zelf zegt: „Het gaat mij niet om de ijscapriolen. Ik wil de mensheid helpen. We kunnen veel meer met ons immuunsysteem. Dat is belangrijk voor allerlei ziektes." The Iceman benadrukt dat hij het net zo koud zou hebben als iedereen als hij zich niet bovenmatig zou kunnen concentreren. Het Nijmeegse onderzoek is de eerste wetenschappelijke poging om vast te stellen in hoeverre iemand besust kou kan weerstaan. (ANP)

Beperkte houdbaarheid van mo

tekst Rudy Ligtenberg

Wat doe je met een rot-tende haai op sterk water? Hoe repareer je een installatie waarvan een stuk purschuim afbreekt? Restauratie en conservering van eigentijdse kunst vraagt om een eigentijdse aanpak.

Nederland vervult een sleutelrol als het om deze problematiek gaat. In het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam wordt van 9 tot en met 11 juni het symposium "Contemporary Art: Who Cares?" gehouden. Deskundigen uit diverse landen bespreken dan de stand van zaken rondom het beheer en het behoud van moderne en hedendaagse kunst. Het symposium wordt georganiseerd door de Stichting Behoud Moderne Kunst (SBMK), Instituut Collectie Nederland (ICN) en de Universiteit van Amsterdam (UvA).

Lydia Beerkens, zelfstandig restaurator moderne en hedendaagse kunst, is als bestuurslid van SBMK betrokken bij de organisatie van het symposium.

„In 1997 is er een eerste symposium gehouden over de vraag hoe hedendaagse kunst het beste kan worden gerestaureerd en geconserveerd. In de jaren daarvoor was er voor musea een deltaplan van kracht geworden, waarbij geld beschikbaar kwam voor het behoud en dan met name de conservering van kunst. Het probleem was dat musea met eigentijdse kunst niet goed wisten te benoemen hoe zij hun collectie het beste konden beheren. Er waren geen richtlijnen en standaarden voor. Vaak werd er ad hoc gewerkt als er iets stuk ging aan een kunstwerk of men haalde de kunstenaar erbij."

Op het symposium "Modern Art: Who Cares?" van 1997 is de problematiek in kaart gebracht en is de basis gelegd voor een zelfstandig vakgebied en een eigen restauratieopleiding bij de Stichting Restauratie Atelier Limburg in Maastricht (SRAL). „De afgelopen

tien jaar is er een enorme ontwikkeling op dit vakgebied geweest", constateert Beerkens. „Veel musea hebben tegenwoordig deskundigen in huis die weten hoe je eigentijdse kunst het beste kunt restaureren en conserveren. En in 1999 is het International Network for the Conservation of Contemporary Art (Incca) opgericht, een kennisnetwerk van meer dan 250 professionals uit alle delen van de wereld."

Hoe komt het dat Nederland een voortrekkersrol vervult als het gaat om de conservering van eigentijdse kunst?

„Dat is te danken aan het sympo-

Lydia Beerkens tussen moderen kunstwerken op zaal in Museum Het Valkhof in Nijmegen.

sium uit 1997. Internationaal was het besef aanwezig dat er hoog-nodig iets gedaan moest worden om de moderne kunstwerken uit de vorige eeuw te behouden. De

Het is een uitdaging om het kunstwerk te doorgronden en de kunstenaar te leren kennen

eerste tekenen van verval dienden zich aan en daar moesten oplossingen voor bedacht worden.

Door het symposium en de gelijknamige publicatie die daaruit voortvloeide zijn alle ogen op Nederland gericht. Ook buitenlandse opleidingen kijken naar ons: de Universiteit van Amsterdam

verzorgt samen met de Stichting Restauratie Atelier Limburg in Maastricht de hoog aangeschreven opleiding tot restaurator moderne en hedendaagse kunst."

Wat maakt de restauratie van moderne en eigentijdse kunst anders dan die van traditionele kunst?

„Het gebruik van nieuwe materialen, zoals purschuim, en andersoortige vormen van kunst, zoals videokunst en digitale kunst, zorgt voor nieuwe uitdagingen als het gaat om herstel en behoud. Bovendien is bij moderne kunst cruciaal wat de kunstenaar met zijn werk bedoelde, zeker als hij gebruikt materiaal verwerkt.

Van Ojen: abstracte werken uit de realiteit gestolen

Kunstenaar Vincent van Ojen exposeert tot en met 11 juli landschappen in Museum 't Oude Slot in Veldhoven. Het gaat om kleurrijke houtsneden.

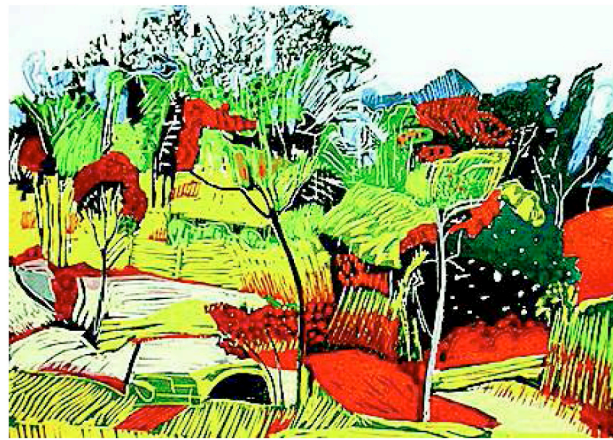
Van Ojen (1960) volgde een opleiding tot graficus aan de kunstacademie in 's-Hertogenbosch. De techniek van de kleurenhoutsnede leerde hij zichzelf aan, omdat daar nog geen docenten voor waren. In de loop der jaren ontwikkelde hij als pionier een eigen stijl, zowel in techniek als in beeldtaal. Voor zijn grafisch werk ontving hij in 1992 de Nederlandse Grafiekprijs.

In de jaren 80 en 90 werd Van Ojen tot de nieuwe figuratievoren gerekend. Hoewel hij de figuratie op zich

niet zo belangrijk vindt, heeft hij deze nooit echt verlaten. Er is echter wel sprake van een vergaande abstrahering in zijn werk. Van Ojen zelf spreekt van "abstracte werken uit de realiteit gestolen".

In Museum 't Oude Slot laat Van Ojen een dwarsdoorsnede zien van landschappen uit zijn hele oeuvre. Na 25 jaar houtsneden maken is hij de laatste jaren ook aan het aquarelleren en met olieverf aan het schilderen. Hiervan zijn in deze expositie ook enkele voorbeelden te zien.

.....
>>museumoudeslot.nl

derne kunst

stenaarsinterview is dan ook een heel belangrijk onderdeel van het traject. De maker kan richtlijnen geven. Bijvoorbeeld of de honing in zijn werk steeds opnieuw moet worden vervangen. De uitdaging is het kunstwerk te doorgronden en de kunstenaar te leren kennen. Jonge kunstenaars vinden het meestal ook prettig wanneer zij bij de restauratie van hun werk worden betrokken.

Daarnaast is het belangrijk dat er meer onderzoek wordt gedaan naar de houdbaarheid van plastics, neonbuizen en dergelijke. We kunnen daarbij gebruikmaken van kennis die in andere vakgebieden aanwezig is. Archieven hebben bijvoorbeeld ervaring met het bewaren van digitale gegevens. Die kennis is ook toepasbaar op digitale vormen van kunst."

Is het erg wanneer moderne kunst zichtbaar verouderd?

„Dat is een vraag die langzamerhand actueel aan het worden is. We zullen moeten definiëren wanneer een eigentijds kunstwerk historisch wordt. Het verouderingsproces mag zichtbaar zijn, maar hoe het 'patina' van moderne kunst er precies zou mogen uitzien, weten we nauwelijks. Soms is het vergaan van materiaal onderdeel van een kunstwerk. Misschien moeten musea meer rekening houden met de beperkte houdbaarheid van sommige kunstvormen. Denk bijvoorbeeld aan de haai op sterk water van Damien Hirst. Je kunt je ook afvragen of musea wel alles moeten willen bewaren."

Heeft u een waardeoordeel over de kunstwerken die u restaureert? Het gaat soms om heel curieuze uitingen.

„Dat is niet aan mij. Ik krijg opdrachten van musea of andere instellingen om kunstwerken te restaureren. Ze komen dus meestal uit een bestaande collectie en dat zegt al iets over de betekenis ervan. Ik vind het heel interessant om me in een specifiek kunstwerk te verdiepen en uit te zoeken hoe het in de toekomst bewaard kan blijven. Eigenlijk is dat het mooiste wat er is. Je maakt steeds weer een nieuwe speurtocht."

.....
sbmk.nl, icn.nl, uva.nl, incca.org

Wilde hij bijvoorbeeld een goedlopende machine als onderdeel van zijn kunstwerk of juist een machine die stuk is? Antwoorden op deze vragen zijn beslissend voor de manier waarop moet worden ingegrepen. Het traject waarin het kunstwerk wordt beschreven, de conditie wordt vastgesteld en het maken van een herstelplan vergen doorgaans meer tijd dan de restauratie zelf."

Hoe komt u aan de benodigde informatie?

„Het voordeel van eigentijdse kunst is dat in veel gevallen de kunstenaar zelf kan worden geraadpleegd. Het zogenoemde kun-

kerkhistorie ;-)

Onderwijs voor onderwijzers

tekst J. Mastenbroek
beeld RD

Voor mij ligt een boekje, in 24 artikelen onderverdeeld. De titel spreekt voor zich. Het is een "Schoolreglement door Deputaten van de Zuid Hollandsche Synode", in 1783 in Woerden uitgegeven.

Er kwam ook toen al heel wat kijken, alvorens de meester voor de klas stond. Er moest toelatingsexamen worden afgelegd, „of hij alle gedrukte boeken en geschrevene papieren promptlijk lezen, een goede hand schrijven, ten nooddruft rekenen, en de Psalmen Davids bekwaamlijk zingen kan."

Dat laatste is al heel wat: de man moet wijs kunnen houden en zich niet van de wijs laten brengen. Maar dan komt het: „Zijnde Godzalige lieden, en met hun huisvrouwen en kinderen, zoo het mogelijk is, Lidmaten van de Gereformeerde Kerk." Vooral dat eerste begrip – wie kan dan schoolmeester worden? Toch waren ze er; de geschiedenis bewijst hoe vaak godvrezende leerkrachten een onuitwisbaar stempel hebben gedrukt op jonge kinderharten.

De kandidaat-leerkracht moest zich houden aan wat de nationale synode van 1618-1619 voor schoolmeesters had voorgeschreven. Verder moest hij zich „Christelijk, Vreedzaam, Godvruchtig, Eerlijk en Onopspraakelijk" gedragen, in de scholen, bij de kinderen en buiten de school. Geen onderwijs geven uit boeken strijdig met de gereformeerde religie, maar de grote en kleine catechismus gebruiken, de „Zondaagse Evangelieën, de Zondaagse Brieven en de Historie van David."

Voor leerlingen gold: „Jongens boven tien jaren oud zijnde, zullen van de meisjes afgezonderd zitten." De schooltijden waren van acht tot elf en van een tot vier, behalve woensdag en zaterdagmiddag. Vakantie was er niet bij, behalve twee dagen in de weken van Pasen, Pinksteren en Kerst.

Om de jeugd tot deugd en godzaligheid op te leiden, zullen de scholen 's morgens met het „morgengebed beginnen, gelijk ook met het gebed voor het eten geëindigd, en 's namiddags met het gebed na het eten begonnen en met het avondgebed, welke gebeden achter den catechismus gevonden worden, geëindigd worden. Ook zullen dagelijks één, of meer kapitelen in den Bijbel door de scholieren gelezen worden."

De meesters zullen de scholieren, behalve de hierboven genoemde gebeden, van buiten laten leren het Gebed des Heeren, de Twaalf Artikelen, de Tien Geboden, enige Psalmen of andere Schriftuurplaatsen en de Heidelbergse Catechismus. De zondagsafdeling die aan de beurt was om de volgende zondag te worden bepreekt, moesten de kinderen voor de preekstoel opzeggen.

De meester is verplicht de kinderen „met alle naarstigheit te vermanen tot onderdanigheid en eerbiediging die zij hun overheid, predikanten en meesters, ja, ouders, voogden en andere eerlijke lieden schuldig zijn, de Dag des Heeren heiligen en geen predikaties verzuimen."

Verder zal de schoolmeester „in het kastijden en straffen zich gedragen vaderlijk en matiglijk, en dat alleen volgens de schooldiscipline met roede en plakken." Ook toen al: de pedagogische tik.

De schoolmeester in 1750.